

Slovenska skupnost pri predsedniku dr. Comelliju

Predsednik deželnega odbora dr. Comelli je prejšnji teden v palači deželnega sveta v Trstu sprejel delegacijo deželnega koordinacijskega odbora Slovenske skupnosti, ki so jo sestavljali Štoka, Paulin, Terčon, Terpin, Harej, Ferletičeva, Tul in Prešeren iz Trbiža.

Delegacijo je predsedniku predstavil deželni koordinator dr. Štoka, ki je poudaril namen srečanja, in sicer da se vzpostavijo trajnejši stiki med deželo ter edino izključno slovesko politično stranko v deželi, ki sloni na načelih demokracije, napredka in antifašizma, katerega 30-letnico zmage Slovenci letos zelo intenzivno in občuteno proslavljamo.

Potem, ko je informiral dr. Comellija o razširitvi Slovenske skupnosti v stranko deželnega značaja, katere prvi deželni kongres je bil v soboto, 24. maja, v Devinu, mu je predložil ključne probleme, za pozitivno rešitev katerih je zainteresirana slovenska manjšina v deželi, predvsem pa globalni zaščitni zakon, pravico do uporabe slovenščine v deželnih organih, ustanovitev televizijskih oddaj v slovenščini, avtoporto pri Fernetičih, prispevke slovenskim organizacijam ter financiranje manjšinskih političnih formacij iz javnih sredstev. Nato je Antek Terčon razložil stališče Slovenske skupnosti glede kraških rezervatov, zadružne mlekarne na Krasu, otroški vrtec ONAIR ter financiranje bolnice na Kati-nari.

Dr. Paulin in Ferletičeva iz Gorice sta predsednika zaprosila za ustrezne posege slovenske šole v Gorici, z avtoportom pri v zvezi s financiranjem šolskih zgradb za Štandrežu, slovensko strokovno šolo, služnostnimi pravicami ter tovarno LACEGO.

Simon Prešeren iz Trbiža je predsednika seznanil s perečimi problemi v Kanalski dolini v zvezi z gradnjo avtoceste Pontabelj - Trbiž, vojaškimi služnostmi, turizmom in emigracijo.

Predsednik dr. Comelli je z veliko pozornostjo vzel na znanje nakazane probleme ter glede nekaterih nakazal tudi možne rešitve. Pri tem je poudaril zainteresiranost dežele, da se odprta vprašanja rešijo sporazumno s prizadeto slovensko manjšino. V tem okviru je izrazil željo po stalnih stikih med Slovensko skupnostjo in deželnim odborom, kar bi pozitivno vplivalo, da se ustvarijo ustrezni pogoji za utrditev politične volje pri kompetentnih organih za reševanje manjšinske problematike.

Prvi deželni kongres SLOVENSKE SKUPNOSTI

V soboto, 24. maja, je bil v Devinu prvi deželni kongres Slovenske skupnosti. Po uvodnih besedah deželnega koordinatorja dr. Štoka in izvolitvi predsedstva so kongres pozdravili devinsko-nabrežinski župan dr. Legiša, deželni tajnik KPI inž. Cuffaro, deželni tajnik PSI Tringale, deželni tajnik PLI dr. Trauner, predsednik SKGZ Race, predsednik beneško-slovenskega društva »Ivan Trinko« Predan, predsednik Slovenske prosvete iz Trsta Maver in predstavnica ZSKP iz Gorice Koršičeva.

Na kongresu so nato podelili zlata odličja zaslužnim političnim delavcem v zamejstvu (o tem poročamo posebej). Odposlanstvo Slovenske skupnosti je med odmorom položilo venec k spomeniku padlim borcem v Nabrežini.

Sledila so poročila deželnega koordinatorja Štoka, političnega tajnika Slovenske skupnosti iz Trsta Dolharja in političnega tajnika Slovenske skupnosti iz Gorice Paulina. Po razpravi so izvolili deželni odbor, katerega predsednik je Mirko pacapan, tajnik pa Drago Štoka.

O poteku kongresa bomo obširneje pisali prihodnjic.

Nova pot

V politični zgodovini Slovencev v Italiji bo 24. maj 1975 prav gotovo postal pomemben datum. Prvi deželni kongres Slovenske skupnosti v Devinu namreč presega okvir edino samostojne slovenske politične organizacije v Furlaniji - Julijski krajini in zavzema vseslovenski značaj. Kongres predvsem pomeni postopnega, a vendar trajnega političnega združevanja pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Italiji, kar je

pogoj in hkrati jamstvo, da bo njihov boj učinkovit in uspešen.

Skrajni čas je bil, da sta se obe sorodni politični organizaciji na Tržaškem in Goriškem tudi organizacijsko združili. Velika udeležba in vzdušje na sobotnem kongresu pa sta zelo zgovorno pokazala, kako so modro in pravilno ravnali slovenski mlajši ljudje na Goriškem, ko so z odločnim nastopom in široko razvejano politično akcijo orevetrali tamkajšnje zatohlo, morda že skoraj brezživljenjsko politično ozračje in našemu slovenskemu življu pokazali novo pot in nove perspektive.

Priznanja

Na prvem deželnem kongresu Slovenske skupnosti v Devinu je novi odbor slovenske enotne deželne politične organizacije v Italiji podelil zlata odličja nekaterim osebam, ki so si že po prvi svetovni vojni in do danes pridobili zasluge za naš kulturni in politični ter narodnostni obstoj.

Med temi odlikovanci so Valentin Prešeren iz Kanalske doline ter trije beneško-slovenski duhovniki.

Iz Goriške: dr. Anton Kacin, Ivo Princič, prof. Rado Bednarik, odvetnik Avgust Sfiligoj, Karel Černic, bivši števerjanski župan Podveršič, Rudi Bratuž, podjetnik Franc Terpin, stavbenik Remigij Korsič, Evgen Frandolič, in Anton Pahor.

Iz Trsta: dr. Teofil Simčič, inž. Milan Sosič, dr. Jože Škerk, dr. D. Legiša, dr. Matej Poštovan, Peter Šorli, Ignac in Rudolf Marc, Mihael Flajban, Josipina Pertot, Jernej Štoka, župan Miha Guštin, Karlo Štolfa, Lambert in Adolf Pertot, Ivan Sedmak in Karel Sancin.

(Dalje na 5. strani)

OSTER VOLILNI BOJ

Do volitev 15. junija je komaj dobra dva tedna in volivni boj se bliža višku. Čeprav je bilo obdobje volivnega boja skrajšano na 30 dni in so izločene nekatere prejšnje oblike volivne propagande, ki so bile predrage ali so že zastarele, se vendar ostrina volivnih spopadov ni zmanjšala, kot so nekateri upali. Zmedeno in napeto politično ozračje je ravno primerno, da skušajo nekatere stranke v njem preizkusiti propa-

gandne trike, od katerih si obetajo največ uspeha.

Da ubirajo opozicionalne stranke, posebno ekstremistične, kričeče tone, se niti ni čuditi. To spada k njihovim političnim sistemom. Pri tem je zanimivo le to, da njihovo obtoževanje in obdolžitve ne veljajo toliko nasprotniku druge skrajnosti, ki ga imajo sicer vedno na jeziku, torej komuni-

(Dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 1. junija, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Klavirska glasba Saint-Saënsa. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Slavec«. Napisal H. Ch. Andersen, prevedel Rudolf Kresal, dramaturgiral Mariza Perat. Režija: Stana Kopitar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 »Jevgenij Onjegin«. Napisal A. S. Puškin, prevedel Mile Klopčič. SSG v Trstu. Režija: Adrijan Rustja. 17.35 Nedeljski koncert. 18.30 Šport in glasba. 19.30 Zvoki in ritmi. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obietnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.25 Pesmi za vse okuse.

:: PONEDELJEK, 2. junija, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Promenadni koncert. 9.00 Praznično jutro. 10.00 Koncert ob XXI. nagradi »Città di Trieste«, 11.10 Karakteristični ansambli. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 14.45 Operetna fantazija. 16.00 Revija solistov. 16.30 Tržaška komorna skupina. Sopranistka Gloria Paulizza. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Baročni orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz. 20.00 Športna tribuna. 20.30 Slovenski razgledi: Srečanja — Sopranistka Zlata Ognjanovič in pianist Marijan Lipovšek, Marijan Fajdiga, Neva Merlak in Gabrijel Pisani izvajajo skladbe Marija Kogoja - Rastline v domačem izročilu - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Glasba v noč.

:: TOREK, 3. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obietnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Medigra za pihala. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 19.10 Čopova pisma Francu Leopoldu Saviu (Martin Jevnikar). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.35 Enrique Granados: Goyescas, opera. 21.35 Nežno in tiho.

:: SREDA, 4. junija, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Tenorist Anton Dermota, pianistka Hilda Dermota. 19.00 »Golden Grass«. 19.10 Avtor in knjiga. 19.30 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. 21.40 Motivi iz filmov in glasbenih komedij.

:: ČETRTEK, 5. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Nove plošče resne glasbe (Ada Markon). 19.10 Narava in sodobni človek (Tone Penko). 19.25 »Pisani balončki« (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Napaka«. Napisal Antonis Samarakis, dramaturgiral Mira Ceti. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.50 Oddih ob glasbi.

:: PETEK, 6. junija, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Primož Ramovš: Duo za oboo in orkester. 18.15 Orkester in zbor »James Last Company«. 19.10 »Nevin Birsa, pevec Rihemberka«, (Martin Jevnikar). 19.20 Jazz. 20.00 Šport. Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.50 V plesnem koraku.

:: SOBOTA, 7. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Koncertisti naše dežele. 18.40 Glasbena zlepljenka. 19.10 Muzej P. Revoltella v Trstu. 19.40 Pevska revija. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Odposlanec oglejskega patriarha na Štajerskem«. (Tone Penko). RO. 21.30 Vaše popevke. 22.30 15 minut z Eumirom Deodatom.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

OSTER VOLILNI BOJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

zmu ali fašizmu, kakor pa krščansko-demokratski stranki. Komunisti valijo nanjo krivdo za vse, kar je v Italiji narobe, fašisti pa prav tako, a seveda z izgovorom, da so krščanski demokrati krivi predvsem tega, da preveč popuščajo levici ali da so celo pripravljani, da se spajdašijo z njo. Fašisti se tako predstavljajo s svojimi volivnimi gesli in lepaki volivcem kot edini, ki so sposobni in voljni rešiti Italijo pred usodo Portugalske ali celo vzhodno-evropskih satelitov. Po drugi strani pa komunisti bolj ali manj očitno obtožujejo krščanske demokrate, da so popustljivi nasproti fašizmu in neodločni v boju proti fašistični nevarnosti. Antifašizem je po trditvah te propagande isto kot komunizem. Biti antifašist naj bi pomenilo odobravati politiko komunistične stranke in oddati glas zanjo. Zadnje tedne se stopnjuje ta poskus instrumentalizacije antifašističnega boja s strani komunistične stranke.

Izredno ostro nastopa proti krščanski demokraciji socialistična stranka, ki si je izmislila geslo: »Italija se spreminja, krščanska demokracija ne!« Kaže, da vidijo socialisti ravno v krščansko-demokratski stranki svojega glavnega volivnega nasprotnika, kateremu hočejo iztrgati čimveč glasov. Pri tem nedvomno skušajo izkoristiti rezultat referendumu o razporoki, ko se je pokazalo, da je precejšen del volivcev, ki sicer navadno volijo za krščansko demokratsko stranko, v nekaterih pogledih mnogo bolj svoboden v svojem mišljenju in mnogo bolj levo, kakor strankini vodilni organi in politiki, kar se je razodelo v tem, da so glasovali za razporoko. Referendum je krščansko-demokratski stranki zelo škodil. Socialisti danes računajo na te »odstopajoče« glasove krščanske demokracije in jih skušajo pripraviti do tega, da bi glasovali zanje. Pri tem skuša socialistično vodstvo izkoristiti strateški položaj svoje stranke, med krščansko demokracijo in komunisti. Mnogo manj se trudi — ali bolje rečeno, sploh ne — da bi ta strateški položaj izkoristilo za pridobivanje tistih komunističnih glasov, ki so se razočarali nad komunizmom v zvezi z dogajanjem na Portugalskem ali iz kakih drugih vzrokov. Pri tem ni jasno, ali socialisti dvomijo, da bi jim prinesla takap ropaganda kaj uspeha, ali

pa imajo v mislih kaj drugega, t.j. kako bodo politično kombinacijo, morda v obliki leve alternative z nekakšno »ljudsko fronto«, posebno če bi se mednarodni položaj razvijal v tej smeri, z nadaljnjim padanjem ameriškega ugleda, z zmago komunizma na Portugalskem, z razvojem na levo druge v Evropi in Aziji, z morebitnim poslabšanjem gospodarske krize v Italiji

Vodilni krščansko-demokratski krogi bi vsekakor smatrali za resničen uspeh, če bi se jim posrečilo obdržati dosedanje odstotke glasov. Ne skrivajo svojega mnenja, da bodo najmlajši volivci v glavnem volili levico, zlasti skrajno levico, ker jih bolj priteguje njeno dosledno kritiziranje italijanske stvarnosti kakor pa poskusi krščanskih demokratov in sploh vladnega tabora (razen socialistov seveda, ki so se v volivnem boju povsem odtrgali od njega), da bi upravičili ali zgolj korigirali dosedanje vladno delo. Poleg tega je treba upoštevati, da je danes v mlajši plasti italijanske meščanske plasti moda biti levičar, bolj kakor v delavski plasti, pri čemer igra vlogo morda tudi bolj neiskren poskus spraviti v sklad udobno življenje meščanskih sinov in hčera zaradi denarja, ki ga kopičijo njihovi očetje, in glas vesti spričo revščine tretjega sveta, katero pa blažijo ti »levičarji« seveda samo z gesli in frazami, ne da bi se odrekli kaki udobnosti ali užitku tistih, ki trpijo lakoto in žejo. Vendar se morda pri govorjenju o 18-letnih volivcih preveč misli samo na tiste iz meščanskih krogov.

Krščanska demokracija in zlasti njen tajnik Fanfani skušata pridobiti glasove predvsem na desnici in Fanfani v svojih govorih stalno in odločno zavrača takoimenovani »zgodovinski kompromis«, ki ga ponujajo komunisti, in sploh vsakršno paktiranje s komunisti, v katerih vidi glavno nevarnost za demokracijo. Po menju krščanskodemokratskega vodstva in tudi obeh drugih strank, republikanske in socialno demokratske, ki dosledno vztrajata v vladnem taboru, bodo morali volivci izbirati med dvema možnostima: da se odločijo za levi kurz v prihodnost, t.j. za prenos politične osi na levo, ali za potrditev sedanjih smeri s popravki, kot jih nakazujejo Fanfani in drugi vodilni politiki vladnega tabora. Volitve bodo pokazale, za kaj se bodo odločili volivci.

NOVI PREDSEDNIK

Osrednji odbor čehoslovaške komunistične stranke je na svoji zadnji seji odstavil dosedanjega republiškega predsednika Ludvika Svobodo zaradi dolge bolezni, ko ni mogel več opravljati predsedniških poslov.

Na njegovo mesto je postavil strankinega tajnika Gustava Husaka.

Dvakratni narodni junak general Svoboda je sin moravskega kmeta. V prvi svetovni vojni je dezertiral iz avstrijske vojske in je ustanovil v Rusiji češko legijo.

Po osvoboditvi je postal vojni minister v Beneševi vladi. Okusil je tudi domače zapore. Po padcu predsednika Novotnyja je prišel na njegovo mesto. Kot državni

glavar je skušal tudi v razburkani dobi ministrstva Dubčeka ubrati neko uravnovešeno pot.

Skrajneži v partiji pa so mu bili vedno nasprotni in jim je zdaj kar prav prišla predsednikova bolezen, da so ga odstavili.

—o—

ŠTEVILO VOLIVCEV

Po uradnih podatkih notranjega ministrstva znaša število upravičencev za prihodnje volitve 39 milijonov 554.723.

Mladih volivcev od 18. do 21. leta pa je dva milijona 311.413, med temi je nekaj desetisočev več moških kot žensk.

Za žensko enakopravnost pri plačah

Komisija strokovnjakov Mednarodne organizacije za delo v Ženevi je objavila poročilo o ženskem delu in plačah. V poročilu je rečeno, da mnogokje še vedno traja zopostavljanje žensk pri plačah, tudi če opravljajo enako delo kot moški. Poročilo, ki so ga sestavili v okviru pobud mednarodnega leta ženske, bodo predložili mednarodni konferenci za delo, ki se bo sestala junija v Ženevi.

Poročilo podrobno analizira delo in plačo žensk v več kot sto državah in obravnava probleme, ki zadevajo večino izmed 560 milijonov žensk na svetu, ki so v službah. Počasi sicer izginjajo stari predsodki, da so ženske manj uspešne pri delu in da je njihovo delo dražje, vendar pa bo treba rešiti še mno problemov, preden bo res dosežena enakost plač med moškimi in ženskami, pravi poročilo. Najslabše je v zaostalih državah, vendar pa so ti problemi tudi v

ZAKASNITEV PRI GRADNJI AVTOCESTE V SLOVENIJI

Zaradi pomanjkanja denarja je izvršilni odbor republiške skupnosti za ceste v Sloveniji sklenil podaljšati gradnjo avtoceste Hoče - Celja do 1. julija prihodnjega leta, za devet mesecev bo podaljšana gradnja odseka med Celjem in Arjo vasjo, tako da bo končan šele 30. septembra 1977 in gradnje odseka med Razdrtim in Senožečami letos sploh ne bodo začeli.

socialističnih državah z načrtovanim gospodarstvom, kjer centralistični sistem določa plače. Prav tako pa so ženske zapostavljene glede plač tudi še v državah, kjer veljajo svobodne sindikalne pogodbe.

ŠVICA JE ZAPRLA MEJE ZA TUJO DELOVNO SILO

Švicarska vlada je izdala ukrep o omejitvi tuje delovne sile, ki določa med drugim skoro popolno zaporo za priseljevanje in nastavitve tujih dejavcev. Od poletja naprej delodajalci ne bodo smeli več nastavljanje tujih delavcev, ki bi se nanovo priselili, razen v čisto izjemnih primerih. Vzrok je v tem, ker je v Švici že nad milijon tujcev in postaja to za Švico že hud narodnostni problem.

JUGOSLOVANSKE LADJE NA PROGAH SUEŠKEGA PREKOPA

V pričakovanju bližnjega ponovnega odprtja Sueškega prekopa je splitska družba »Jadroplov«, katero v Trstu zastopa pomorska agencija »Mediterranea«, sklenila uvesti tri nove ladje na progi Trst - gornji Jadran - Rdeče morje - Vzhodna Afrika do Beire. Poleg tega bo splitska družba preusmerila na omenjeno progo še pet ladi, ki zdaj plujejo okoli Afrike. Tri nove ladje so sodobnega tipa z 9.230 BRT nosilnosti, stroji razvijajo hitrost 17 vozlov in so opremljene s hladilniki. Iz Trsta bodo plule tedenko.

JAPONKA PRIPLEZANA NA MOUNT EVEREST

35-letna Japonka Junko Tabai je kot prva ženska priplezala na vrh Mount Everesta, najvišje gore sveta. Junko Tabai je članica japonske plezavske odprave, ki je poskrbela, da je bila med tistimi, ki so lahko stopili na vrh. S seboj so jo vzeli s posebnim ozirom na mednarodno žensko leto, ki se obhaja letos. Vendar pa je Junko Tabai že znana kot plezavka. Pred petimi leti je priplezala na vrh gore Anapurna, prav tako v Himalajskem gorovju.

Junko Tabaj je visoka en meter 52 cm, tehta komaj 42 kg, je poročena in ima 3-letno hčerko.

Tudi letos je naskočilo vrhove v Himalaji že precej odprav in zgodilo se je tudi že nekaj nesreč. Tako poročajo, da sta se smrtno ponesrečila dva člana angleško-nepalske odprave.

FORD SKUŠA REŠEVATI AMERIŠKI UGLED

V Bruslju je trenutno v teku vrhunski sestanek vladnih predsednikov držav NATO. Udeležuje se ga ameriški predsednik Ford, ki mu gre predvsem za to, da bi se rešila problema Portugalske in Cipra, ki sta oba povzročila ošibitev severnoatlantske obrambe. Šibka točka obrambe je tudi Italija, kamor bo prispel Ford na obisk po Bruslju. Pri tem mu gre tudi za to, da bi popravil močno omajani ameriški ugled v Evropi.

PROSTOR MLADIH

Naša prisotnost na univerzi

Na univerzi nas je Slovencev vsako leto več. Zdaj nas je nekaj sto. Naša prisotnost pa je malo zaznavna. Tudi somišljeniki Slovenske skupnosti nosimo del krivde za to. V tej smeri je potreben premislek in delovni načrt.

Volitve na univerzi v prejšnjih mesecih se Slovenska skupnost aktivno ni udeležila s kandidati, propagando itd. To predvsem zato, ker smo na srečanju pred volitvami močno podvomili v »reformo«, ki so jo volitve uvajale. Kljub temu je bilo treba prepričati uveljavitev fašističnih kandidatov. Po vesti in premisleku je torej vsakdo skušal podpreti demokratične študente.

Pokazalo se je, da sta kandidirala in bila izvoljena le dva slovenska kandidata. V večini fakultet sploh ni bilo slovenskih kandidatov. Vsaj na filologiji in na medicini bi morali biti, saj je tam na desetine aktivnih slovenskih visokošolcev.

V zvezi z medicinsko fakulteto moramo poudariti veliko zadovoljstvo, da je med slovenskimi študenti nastala nepolitična strokovna organizacija, ki ima v programu družabno in strokovno povezovanje med slovenskimi medicinci, prirejanje srečanj, predavanj, poletnih praks in prispevanje k reševanju slovenskih in splošnih družbenih problemov v Italiji. Dosedanje plodno delo je pokazalo potrebnost združenje. Po tej poti povezovanja in strokovnega poglobljanja bi morali iti študentje tudi po drugih fakultetah. Poletne prakse na znanstvenih usta-

novah v Sloveniji bi bile koristne tudi za študente drugih smeri.

Slovenska prisotnost na univerzi pa je pomanjkljiva predvsem v učni snovi na fakultetah. Leta in leta že zahtevamo stolico za slovenski jezik in slovstvo v Trstu. Poučevanje naj bo v slovenščini. Ob tej stolici bi morali dobiti pravo mesto tudi pomožni predmeti: slovenska zgodovina, slovenski zemljepis, slovensko narodopisje itd. Saj postanejo študentje filologije predvsem profesorji na slovenskih šolah.

Univerza na obrobju državnega ozemlja in življenja lahko raste in se razvija le, če je odprta za tuje vplive, če jih posreduje italijanskemu kulturnemu in znanstvenemu svetu. Tržaška univerza se mora odločno odpreti vzhodu. Pri tem lahko dosega uspehe in opravlja koristno nalogo. Kot je bil kak primer dialoga z vzhodnim svetom na ekonomski fakulteti, tako mora biti tudi drugod. Ista odprtost se mora pokazati tudi pri predmetih na fakultetah, kot so jeziki, pravo, filozofija, zgodovina, ekonomija itd.

Boriti se moramo za rešitev vseh teh in še osnovnejših problemov univerze: za resnično pravico do študija, za podpore potrebnim, za študentske domove, za reformo vodenja in poučevanja na univerzi.

Dr. Andrej Kobal v SKK

24. t.m. smo v prostorih SKK poslušali svetovnega popotnika dr. Andreja Kobala. Predavatelja smo povabili predvsem zaradi njegove knjige »Svetovni popotnik pripoveduje« in se seznanili z njegovim pestrim življenjem. Najbolj nas je presenetilo dejstvo, da je dr. Kobal opravljal najrazličnejše poklice. Kot mlad fant je med prvo svetovno vojno bil poštar, nato vojak.

Po končani vojni je emigriral v Ameriko, kjer se je preživljal s trdim delom in obenem študiral. Hitro je napredoval, tako da je ob izbruhu druge svetovne vojne bil vpoklican v ameriško vojsko kot oficir tajne obveščevalne službe. Mnogo let je služboval v Indiji in Pakistanu, kjer je prišel

v stik z najrazličnejšimi ljudstvi. Naj še omenim, da dr. Kobal obvlada 15 jezikov in je poučeval na univerzi Columbia, kjer je tudi uvedel tečaj za slovenščino.

Predavatelj je predvsem poudaril to, da moramo biti Slovenci složni. Naš narod ni velik, vendar se lahko kosa z drugimi po svoji visoki kulturi in znanju. Na to smo lahko ponosni.

Vprašanja, ki so jih klubovci nastavljali predavatelju so bila zelo različna. Nanje je bistro, včasih tudi hudomušno odgovarjal.

Vsekakor nas je dr. Andrej Kobal zelo navdušil, saj je bila dvorana natrpana in upamo, da se bo kmalu vrnil med nas.

Svet Slovenske skupnosti potrdil programe

Dne 21. maja se je sestal Svet slovenske skupnosti pod vodstvom predsednika Hareja. Bili so pregledani programi na pokrajini in občinah. Program za občino Dolina postavlja na prvo mesto boj proti nadaljnjemu razširjanju industrijskih naselij in zazidanih površin, ki jih v občini že primanjkuje. Ljudje so tudi ohranili v spominu požar naftnih rezervoarjev in se boje, da se ne bi kaj takega pripetilo še enkrat. SS je tudi proti sedanji politiki občine, ki je na široko odprla pot priseljevanju ljudi iz drugih krajev Italije in vedno večjemu uveljavljanju italijanskih strank. Zato poziva volivce, da se odzovejo volilnemu pozivu SS.

Tudi v občini Zgonik je zaradi politike dosedanjega vodstva občine narastlo število tujih priseljencev, kar vpliva na spremembo etnične sestave in na širjenje italijanskih strank, ki se potegujejo za najvišje občinske položaje. Če bo šlo tako naprej, bomo Slovenci izgubili še to občinsko upravo. Program za Zgonik vsebuje še druge točke, predvsem v zvezi s Kraškimi rezervati, razvojem turizma, s socialnimi proble-

mi domačinov in podobno. Program v nabrežinski občini daje prednost dejavnostim, ki bodo okrepile gospodarski položaj domačega prebivalstva: agroturizmu, turizmu in obrtniški dejavnosti. Zavzema se tudi za izboljšanje javnih prevozov med mestom in občino, za razvoj zdravstva in krajevnih kozult po posameznih vaseh. Veliko važnost dajo tudi razvoju šolstva in predšolskega varstva, ki je v občini izredno občuten. Postavlja se tudi vprašanje gradnje kulturnega doma v Nabrežini.

Program za pokrajino je v debati doživel precej kritik, kar ne kaže jasnega koncepta o tem, kako naj bi se pokrajina razvijala za naprej in kakšen naj bo odnos Slovencev do te ustanove. V glavnem predlaga večanje števila dvojezičnosti napisov, objavo gradiva manjšinskega kongresa, u-

kinitev razlašcanj, povišanje liceja Prešeren za eno nadstropje, ustanovitev slovenskih paralelnih razredov na zavodu Volta, podporo kmetijstvu in uporabo slovenskega jezika pri bolnikih slovenske narodnosti

V nadaljevanju se je bilo govora o tiskanju nove številke glasila SS, o pripravah na deželni kongres, ki je bil 24. maja v Devinu v motelu AGIP, o shodu na Fernečah v zvezi z zapleti z gradnjo tovarnega postajališča, o Kraških rezervatih, o sprejemu delegacije SS. pri deželnem predsedniku Comelliju, ob predvolilnih pripravah in o nastanku list domačijskega značaja v Beneški Sloveniji.

Na koncu je član sveta Ivo Jevnikar poročal o organizaciji mladinske sekcije SS in o njenem delovanju. Organizirani so bili sestanki, ki so pokazali veliko zanimanja mladine za bitke, ki jih vodi SS v korist našega prebivalstva. Mladinska sekcija bo tudi izdala posebno številko mladinskega glasila, namenjenega predvsem šolski, obrtniški, delavski in kmečki mladini.

Škoda za tržaško trgovino z Jugoslavijo

Izvršni organi tržaške trgovinske zbornice so prediskutirali vsebino nedavnega sporazuma, ki sta ga sklenila direkcija ministrstva za trgovino s tujino in italijanska državna banka. Sporazum med drugim predvideva vrsto sprememb v delovanju avtonomnega računa, kar bo bistveno vplivalo na potek obmejnih blagovnih izmenjav. Po novem italijanska banka dovoljuje prenos sredstev z avtonomnega računa na zunanjetrgovinskega. Trgovinska zbornica v Trstu meni, da utegne ta sprememba drastično zmanjšati izvoz v jugoslovanska ob-

mejna področja, škoda pa bo prizadela krajevno trgovino. Trgovinska zbornica je zato poslala zunanjetrgovinskemu ministrstvu telegram, s katerim zahteva, naj bi preklicali omenjeno določbo sporazuma.

—o—

GLASBENA MATICA — TRST
V. ZAKLJUČNA AKADEMIJA ŠOLE GLASBENE MATICE V POČASTITEV 30-LETNICE OSVOBODITVE

1. Uvodna beseda: Partizanska pesem
2. Partizanska - prir. A. Vodopivec: V tihem gozdu
I Ota: Naš upor
M. Apih - prir. A. Vodopivec: Bilečanka
— Poje otroški pevski zbor »Kraški slavček« iz Devinu - Nabrežine ob spremljavi godalnega orkestra
3. Tartini: Koncert za violino in godalni orkester v g-molu
— solist Črtomir Šiško
4. Stamitz - prir. A. Vodopivec: Koncert za klavir in orkester v F duru
— solist Verenka Terčelj
5. Mozart: Koncert za klavir in orkester v d-molu
— solist Tomaž Simčič
Sodeluje orkester Glasbene matice
— dirigenta: Oskar Kjuder - Janko Ban

KULTURNI DOM V TRSTU

7. junija 1975 ob 21. uri

Vstop prost!

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - TRST
KRSTNA UPRIZORITEV

V POČASTITEV 30-LETNICE OSVOBODITVE
R I Ž A R N A

(dokumentarna drama)

Dokumentarno gradivo: ALBIN BUBNIČ

Besedilo: FILIBERT BENEDETIČ - MIROSLAV KOŠUTA

Režija: JOŽE BABIČ - MARIO URŠIČ

v soboto, 31. t.m., ob 20,30 - abonma red B -

1. sobota po premieri

v nedeljo, 1. junija, ob 16,30 - abonma red C -

i. nedelja po premieri

Prejeli smo

Spoštovani Novi list!

V Zemljepisju Jugoslavije za 8. razred osnovne šole beremo na strani 83: »Slovenci žive tudi v predmestjih in v okolici Trsta«.

Učbenik, ki je v rabi tudi na naših srednjih šolah, mi je navdihnil naslednji dve misli.

Prvo (otožno): Kljub zagotavljanju o nasprotnem nas matična domovina še vedno ne pozna dovolj.

Drugo (realistično): Samo glasovi oddani za Slovensko skupnost lahko dokažejo izven vsakega dvoma naš obstoj v mestu. Italijani namreč ne volijo ne po pomoti ne iz zadrege slovenske stranke. Glasovi za italijanske stranke pa se lahko vedno tolmačijo — in to celo med Slovenci — kot glasovi Italijanov.

S spoštovanjem

Oče slovenskega dijaka iz mesta

Lep praznik pri Sv. Ivanu

V nedeljo dne 18. maja smo imeli pri Sv. Ivanu prvo sv. obhajilo. Lepo vreme je spremljalo prvoobhajance ob prvem sprejemu Jezusa. Najprej je naših 26 malčkov in sicer 12 deklic in 14 dečkov obnovilo krstno obljubo in nato so vsi ubrano zapeli pesem. S sporedom sv. maše so vsi komaj pričakali, da so dobili Jezusa. Po obhajilu so vsi zapeli še nekaj pesmi in nato jih je duhovnik povabil k zajtrku v Marijin dom. Za tako lepo uspel jutranji program se posebno zahvaljujemo g. Šorliju, domačim učiteljicam in vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli, da je obred lepo uspel.

Tudi v popoldanskih urah je bil spored namenjen malim prvoobhajancem in njihovim staršem. Ob začetku je mladinski zbor Mladi akordi zapel nekaj pesmi, zbor vodi

požrtvovalna g. Nada Žerjal - Zaghet. Nato so prišli na oder prvoobhajanci in g. Šorli je vsem podaril sliko za spomin na ta nepozabni dan. V drugem delu programa pa je ansambel Explorer 74 spremljal mlade akorde in še vedno pod vodstvom g. Nade Zaghetove so živahno zapeli šopek narodnih pesmi. Posebno je uspela zadnja pesem: Slovenska zemlja, vsi gledalci so navdušeno ploskali in nato so ob ritmu koračnice začeli ploskat tudi naši mladi pevci na odru; pesem so morali tudi ponoviti. Vsi so bili zelo navdušeni, v Marijinem domu nismo že dolgo imeli tako lepega programa. Posebno se zahvaljujemo g. Nadi Žerjal - Zaghetovi, učiteljicam, g. Šorliju in ansamblu Explorer.

Skavtinje

PRVI DEŽELNI KONGRES SLOVENSKE SKUPNOSTI

(Nadaljevanje z 1. strani)

Vsem tem zaslužnim možem izražamo tudi naše čestitke!

Resolucija

Člani Slovenske skupnosti iz Trsta, Gorice in videmske pokrajine, zbrani na 1. deželni kongresu v Devinu, 24. maja 1975, ugotavljajo, da je do tega kongresa lahko prišlo, ker so naši dalekovidni politični voditelji pred tolikimi leti ustanovili svojo lastno politično organizacijo, za kar jim gre hvaležnost vse zavedne slovenske javnosti, kakor se tudi klanjajo spominu vseh slovenskih junakov, ki so omogočili zmago demokratičnih sil; poudarjajo, da je današnji politični korak ustanovitve deželne Slovenske skupnosti eden največjih političnih dogodkov v naši zamejski zgodovini; nadalje izražajo prepričanje, da bo ta odločitev dobila podporo ne samo vseh tistih naših zavednih ljudi, ki so vedno glasovali za lipovo vejico, ampak tudi tistih mladih Slovencev, ki bodo letos že pri 18 letih lahko prispevali k napredku in večjemu uspehu Slovenske skupnosti; prepričani so tudi, da bo Slovenska skupnost z novo ureditvijo dosegla krepkejšo politično uveljavitev tudi v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini; končno pošiljajo svoj iskren pozdrav koroškimi Slovincem, ki jih nacistično razpoložene avstrijske oblasti zapostavljajo in narodnostno tlačijo. Koroškimi Slovincem gre vsa naša bratska solidarnost, kakor gre naš pozdrav tudi vsem drugim Slovincem doma in po svetu, ki s simpatijo spremljajo naš boj za pravice slovenske manjšine ter za naprednejšo, bolj demokratično in svobodnejšo človeško družbo.

Prejeli smo

SLOVENSKA ZASTAVA JE DRUGAČNA

V polemичnem odgovoru pod naslovom »Zagovarjanje vključitve Pahorjeve knjige v knjižnico trgovske šole« (v Gorici), objavljenem v Primorskem dnevniku 29. t.m., napismo prof. Vladimira Šturma, pravi uredništvo P. d. med drugim: »Slovinci moramo ob 30-letnici osvoboditve in zmage nad fašizmom proslavljati predvsem junaški boj naših ljudi, ki so se borili v partizanskih edinicah in ki so imeli na rdečomodro-beli zastavi rdečo zvezdo«.

K temu naj pripomnimo, da je rdečomodro-bela zastava simbol Srbije. Slovenska zastava je belo-modro-rdeča, in čudno je, da dotični urednik P. d. tega ne ve, saj to bi moral vedeti VSAK Slovenec.

Slovenec

Kulturne novice

Založba Obzorja bo izdala letos med drugim tri drame Jožeta Javorška (Veselje do življenja, Konec hrepenenja, Dežela gasilcev), knjigo Mirka Mahniča »Spet upanje« (dnevnik gledališkega lektorja) in knjigo Momčila Zečeviča »Slovenska ljudska stranka in jugoslovansko zedinjenje 1917-1921«. Opozarjamo tudi na knjigo Zmage Kumar »Pesem slovenske dežele« (bogati izbor ljudskih pesmi vseh slovenskih pokrajin).

V Ljubljani je umrl 22. t.m. znani slovenski kipar Boris Kalin, ud Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

V. zamejski festival narodno-zabavne glasbe v Števerjanu

Domače prosvetno društvo »F. B. Sedej« bo priredilo s sodelovanjem ansambla »Lojze Hlede« V. zamejski festival narodno-zabavne glasbe, ki bo 7. in 8. junija na običajnem prostoru med Borovci, ob 20. uri (sončni).

Za nagrade se bo potegovalo 23 ansamblov iz tržaške in goriške pokrajine ter iz Slovenije. Vsak bo predvajal po dve novi izvorni skladbi.

Dve komisiji bosta ocenjevali nova besedila in nove skladbe. V glasbeno komisijo bodo vključeni še trije člani, izbrani izmed občinstva za končno ocenjevanje. Nagrade znašajo od 50 do 150 tisoč lir. Podelili bo do tudi razne častne pokale.

Navajamo vrstni red nastopov raznih ansamblov dne 7. junija:

- 1) Ansambel »Dobri prijatelji«, Brežice;
- 2) Ansambel »Veseli hmeljarji«, Podlog (Šempeter);
- 3) Ansambel »Obsoški kvartet«, Podgora pri Gorici,
- 4) Ansambel »Galebi«, Opčine pri Trstu,
- 5) Ansambel »Francija Zemeta«, Vojnik,
- 6) Ansambel »Francija Lipičnika«, Zagorje ob Savi,
- 7) Ansambel »Saleški fantje«, Velenje,
- 8) Ansambel »Laški pivovarji«, Laško,
- 9) »Trio Staneta Žnuderla«, Ljubljana,
- 10) Ansambel »Gorski kvintet«, Mungeš.
- 11) Ansambel »Veseli števerjanski fantje«, Števerjan,
- 12) Ansambel »Deltoidi«, Cerknica,
- 13) Ansambel »Toneta Žagarja«, Ljubljana,
- 14) Ansambel »Rajmunda Obermajer«, Ljubljana
- 15) Ansambel »Kvintet bratcev in sestrice Krušič«, Sentilj (Mislinja),
- 16) Ansambel »Kondor«, Bazovica pri Trstu
- 17) »Rokovnjači«, Radomelj,
- 18) Ansambel »Melodija«
- 19) Ansambel »Trio Ivana Ruparja«, Škofja Loka.
- 20) Ansambel »Taims«, Opčine,
- 21) Ansambel »Lojzeta Furlana«, Zgonik,
- 22) Ansambel »Trio Atelšek«, Ljubljana,
- 23) Ansambel »Mejaši«, Gorica

V nedeljskem programu, po izvedbi 12 finalistov, bo kot gost nastopil ansambel »Toneta Kmetca« iz Ptuj, ki je dobro znan zaradi svojih lepih melodij in izvajanj po vsej Sloveniji.

Gotovi smo, da bo ta edinstvena prireditelj v zamejstvu privabila tiste dni v Števerjan, mnogo ljubiteljev domače zabavne glasbe, da bo tako poplačan trud, skrb in požrtvovalnost orkanizatorjev in mladine, ki se za to srečanje dosti žrtvuje.

ŠOLSKI IZPITI

Letošnje šolsko leto se nagiba v veselju pa tudi v skrb učencev in staršev k svojem koncu.

Zaključni izpiti bodo začeli brž po volitvah, v četrtek 19. junija.

Na vrsti bodo učenci osnovnih šol, in sicer drugega razreda z narekom, tisti iz petega razreda pa z nalogo iz italijanščine.

Dijaki nižjih srednjih šol bodo pisali iz tujega jezika, iz latinščine in matematike. Dnevni redi so razglašeni na šolskih deskah.

Ustni izpiti se morajo končati do konca meseca. Vseh šolarjev in dijakov za junjske izpite je v goriški pokrajini devet tisoč.

Zrelostni izpiti na vseh višjih srednjih šolah se bodo pa začeli dne 2. julija.

Vsem izpitnikom želimo že sedaj dosti sreče in uspehov!

PLANINSKO SREČANJE

Slovensko planinsko društvo v Gorici bo priredilo v nedeljo 8. junija ob 11. uri na prostoru »Larga« na Vrh nad Sovodnjami ob Soči prijateljsko srečanje slovenskih Planinskih društev dežele Furlanije Julijske Krajine, iz Slovenije in s Koroške.

Vsi planinci in člani so vljudno vabljeni na to srečanje, da si stisnejo roke v planinski bratski pozdrav na robu Krasa nad Vipavsko dolino in goriško ravnino.

Pripomba: hrana iz nahrbtnika, vse drugo in zabava pa bo na razpolago.

Dva spomenika v Podgori

V našem goriškem predmestnem naselju, v industrijski Porgori, je že pred desetletji dihala živahno prosvetno življenje. Delovala so prav živahno razna društva, ki pa so po prvi vojni nasilno prenehala delovati, potem so pa razen pevskega zbora kar tiho zaspala.

Tudi narodnostna zavest se je nekako razklala v Spodnji in Gorenji konec okoli Britofa.

Tu še klije staro življenje v domačiskem okolju. Pozna se tudi vpliv novih priseljencev.

Vendar pa so se tudi tukaj nekateri moške, fantje in dekleta zganili. Zbirajo se v župnijski dvorani in v cerkvenem zboru. Toda iz tega ali drugega vzroka ne vsi.

Zdaj so se še drugi zganili. Sredi vasi so s prostovoljnimi delom vaščanov brez ra-

zlike mišljenj skoro že postavili spomenik padlim domačinom v osvobodilnih bojih. Imena žrtev na spomeniku ob glavni cesti bodo trajno govorila domačinom in mimo-idočim o žrtvah junakov

Drugi spomenik pa bo tudi novo prosvetno društvo, ki so ga sklenili imenovati po domačinu Andreju Paglavcu, ki je že po prvi svetovni vojni vztrajno stal na vodilnih mestih tedanjih prosvetnih društev na Goriškem.

Po vojni je v goriškem občinskem svetu kljub žuganju in pljuvanju fašistov neustrašeno tudi v slovenskem jeziku branil pravice svojih rojakov.

Sredi oktobra bo novo društvo sklicalo občni zbor in začelo z živim delom, da bo Podgora stala ob Ločniku v svojskem življenju kakor nekdanj.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Metod Turnšek: »Naš rod v krčih«

Metod Turnšek je izdal novo knjigo, ki ima naslov: »Naš rod v krčih«. Podnaslov se glasi »Zamejske novele«. Označba »Prvi del« pa pomeni, da bo izšel še drugi del oziroma druga knjiga takih novel, čeprav je prva celota zase. Knjiga je izšla v Ljubljani, natisnila pa jo je tiskarna »Jože Moškrič«. Na eni prednjih strani nosi tole posvetilo: »Spominu Vinka Poljanca, škocijanskega župnika in kulturnega delavca — prvi žrtvi koroškega nacizma«. Izdaja jo je Slomškova založba na Koroškem, za katero stoji, kot znano, sam Turnšek. To je že 13. lep-slovnica knjiga te založbe.

V knjigi je zbranih šest novel, katere osnovna značilnost je, kot pove že podnaslov, ta, da obravnavajo motive v takoimenovanem »zamejstvu«, tj. na Primorskem in Koroškem. Metod Turnšek je precej časa živel v Trstu, zdaj pa je župnik na Koroškem. Tako dobro pozna tako primorske kot koroške razmere.

Prva novela ima naslov »Korotan v krčih« in v njej je prikazal zadnje mesece življenja in tragično smrt uglednega koroškega duhovnika Vinka Poljanca, škocijanskega župnika, ki so ga nacisti kmalu po zasedbi Avstrije zaprli in zastrupili. Turnšek realistično, skoraj biografsko natančno opisuje Poljančevo trpljenje in umiranje, ublaži pa to mračno sliko z idealističnim in optimističnim tonom svoje vere v tiste zavedne slovenske koroške ljudi, kolikor jih je še ostalo. To je v vsakem pogledu najboljša novela v zbirki.

V povojno koroško tematiko posega zadnja novela v knjigi, »Koroški kimovčki«, t.j. dre-mavčki, ki se sicer dogaja v Ljubljani, a prikazuje usodo mlade koroške družine, ki živi tam. Mož je tik pred mobilizacijo v hitlerjansko vojsko odšel k partizanom in je po vojni rajši ostal v Sloveniji, kot da bi se vrnil na Koroško, kjer so nekdanji hitlerjanci spet prišli do besede. V Ljubljani se je seznanil s koroškim dekletom s podobno usodo in tako sta si ustvarila družino. Življenje je trdo, vsak dan zjutraj navsezgodaj morata oba na delo in žena mora vzeti svoja dvojčka iz tople posteljice in ju ne-

sti v otroške jasli, da pazijo nanju, dokler se ne vrne z dela. A kljub temu rajši živita tam, kot da bi se vrnila na Koroško, kjer bi jima šola in okolje odtujila otroka.

Druge štiri novele se dogajajo na Primorskem. V noveli »Vanca s Klanca« je Turnšek vedro in šegavo, pa tudi slikovito, lahko bi rekli kar etnografsko barvito orisal, kako se ameriški vojak slovenskega rodu zaljubi v brhko dekle s tržaškega Brega, ki vsak dan jahajoč na oslu pritovori v Trst kangle z mlekom, in stvar se konča s poroko. Turnšek je podsrečeno zajel v novelo povojno politično ozračje in raz-

mere v vaseh na Bregu. Prav tako dobro je naslikal življenje v vaseh Slovenske Benečije v noveli »Za beneško čečico«, v kateri kar čutimo vonj in utrip zakotne beneške vasi z njenimi dobrimi in nesrečnimi ljudmi. Mnogo bolj šibki sta noveli »Žarki utehe« in »Cesta za morjem«. Eno teh novel je skazil Turnšek z italijansko napisanim pismom, a to je kaj klavrna italijanščina, tako da predstavlja pravi estetski madež za knjigo.

V novelah je krajevna barvitost, ki izdaja Turnška kot etnografa, mnogo izrazitejša kot umetniška moč; glavni junaki so nekam prenaivni v svojem idealizmu in dobroti; mnogo bolj realistično in krepko so naslikane stranske osebe. V splošnem pa se lahko reče, da so te Turnškove novele privlačne in zanimive, da jih človek prebere v eni sapi do konca — in to ni majhna odlika za pisatelja novel.

fj

Izšla je četrta številka »Mladike«

Pred kratkim je izšla četrta številka »Mladike« s kvalitetno inz animivo vsebino. Uvodnik »Maja je Primorcem zasijala svoboda« je posvečen tridesetletnici osvoboditve izpod nacističnega in fašističnega terorja. V njem je tudi poudarjeno, da se slovenski oziroma primorski odpor proti fašizmu ni začel šele med zadnjo vojno, ampak še mnogo prej. V tem odporu so padli tudi bazoviški unaki. Članek spremljajo tri res lepe dokumentarne fotografije s slovesnosti polaganja vencev pred spomenikom žrtev v Gonarsu.

Kaplan Peter Šorli pripoveduje v intervjuju o svojem bivanju v koncentracijskem taborišču v Dachau in o trpljenju internirancev, zlasti še duhovnikov. V lagerju je bilo 29 slovenskih duhovnikov, med njimi tudi nekaj primorskih. Boris Pangerc je zastopan s svojo nagrajevo novelo »Beg pod Daglo«, v kateri je obnovil spomin iz mladosti, na delo na kmetiji in na dobrega strica ter na svojo bolečino ob njegovi smrti. Aktualen je članek sindikalista Borisa Gombača »Slovensko oko na sindikalni svet«, v zvezi s praznikom 1. maja. Saša Martelanc pa je objavil članek v spomin umrlemu časnikarju Dušanu Černetu. Tri strani zavzemajo dopisi Leva Detela o dunajski razstavi prepo-

vedanega ruskega slikarstva, o Društvu slovenskih pisateljev v Avstriji in o šestih koroških dnevih v Celovcu. Martin Jevnikar nadaljuje svoj pregled zamejske in zdomske literature, kjer piše tokrat o Andreju Kokotu in Levu Detelu.

Pesmi sta objavila Vladimir Kos in Nelly Schuster. Naše aktualnosti se dotika članek »Resnica, miti in laži«, prav tako pa odseva tudi iz pisem uredništvu in iz kratkih poročil v rubriki »Antena«, ki je prikupna novost »Mladike«. Želeli pa bi si, da bi bila pisma uredništvu tudi podpisana, saj so vsa anonimna razen Rebulovega naznanila v zvezi z italijanskim prevodom Kocbekove knjige »Tovarišija«. Zakaj tako pomanjkanje samozavesti? Poleg tega najdemo v reviji še »Čuka na Obelisku«, žensko in socialno rubriko, ocene, humoristični kotiček in še kaj.

—o—

17. ŠTEVILKA »MLADJA«

Izšla je 17. številka koroške revije »Mladje«. V njej sodeluje lepo število že znanih, pa tudi novih piscev, med njimi Janko Messner, Janko Pörtsch, Lev Detela, Anita Hudl, Florjan Lipuš, Gustav Janusch in drugi. O številki bomo še obširneje poročalo.

UMETNIŠKI SEJEM V BOLOGNI

Od 28. t.m. do 8. junija traja tržna razstava sodobne umetnosti na velesajamskem prostoru, paviljon »B«, v Bologni. Tržaška razstavna galerija Forum je zastopana na razstavi z deli, ki so jih ustvarili Pietro Cascella, Giò Pomodoro, Lojze Spacal in Carlo Zauli.

—o—

V zadnji številki »Naših razgledov« z dne 23. maja je objavil oster članek proti knjigi »Edvard Kocbek — pričevalec našega časa« pisatelj Ivan Potrč. Gre pravzaprav za njegov govor na sestanku aktiva komunistov pri Društvu slovenskih pisateljev.

—o—

Radio Trst »A« bo priredil v kratkem v okviru svojih rednih oddaj »okroglo mizo« o italijanskem prevodu Kocbekove knjige »Tovarišija« (Compagnia), ki je izšla pred kratkim pri milanski založbi Jaca book. Okroglo mize se bo udeležil tudi prevajavec knjige Alojz Re-bula (ki pa, kot znano, ni mogel dokončno zagotoviti kvalitete prevoda).

J. P.

Rižarna v Stalnem slovenskem gledališču

(Premiera 26. maja 1975)

Stalno Slovensko Gledališče se je spomnilo tridesetletnice osvoboditve s pretresljivo sliko trpljenja naših ljudi v rižarni. Po dokumentih, ki jih je marljivo zbiral Albin Bubnič, sta napisala dramsko besedilo ravnatelj gledališča Filibert Benedetič in Miroslav Košuta.

V teh pričah trpljenja je gotovo premalo razgibanih dramskih elementov, da bi lahko iz vsega tega gradiva nastala zaokrožena dramska celota. Zato je bilo to delo obeh avtorjev tvegano in delikatno. Tako ne moremo govoriti o pravi drami, ki bi se odvijala pred nami, pač pa o množici človeških usod in množici trpljenj. Bolj je to simbolna slika množičnega trpljenja, za katerega ni dolgo nihče zunaj tega pekla vedel, niti slutil. Vedeli so zanj le tisti, ki so biljo bsojeni in pahnjani vanj. Iz tistih zapisov, iz tistih drobcev, vrezanih v mrtve stene

so oživljali spomini. In iz pričevanj, ki so ostala.

Zato je bila tudi scena težka in moreča. Predstavljala je stene in dimnik, na katerega je kdaj pa kdaj padala luč. To delo je opravil slikar Klavdij Palčič, ki je dojel usodo teh ljudi.

Glasbo je napisal Aleksander Vodopivec in z njo ustvaril tisto vzdušje in tesnobo, ki je prevzela ljudi in ki so jo čutili tudi obsojenci, ko je prevpila strahotni dogodek, za katerega ni smel vedeti nihče.

To je strašna podoba tistega časa, ki še išče svoj pravi izraz. Morda ga bo predstava našla v ponovitvah, da bo tudi odrsko polno zažive-la. Je pa priča strašnih, morečih dni naših ljudi v tistem času, ki se ni nikoli končal, ali pa je le prehitro minil; kajti za ljudi, ki so tako čakali na smrt, je vse prehitro tekkel čas.

Vedno dražje potovanje v tujino

Letošnje poletje bo najbrž bolj malo ljudi iz Italije potovalo v tujino, kot menijo turistični strokovnjaki, ki so zaskrbljeni nad nadaljnjim izgubljanjem vrednosti lire nasproti drugim valutam in nad dejstvom, da ostaja tudi letos v veljavi predpis, da smejo porabiti Italijani oziroma vsi tisti, ki stalno bivajo v Italiji, za turistična potovanja v tujino samo 500.000 lir v tujih valutah, italijanske valute pa ne smejo vzeti s seboj, razen malenkosti. Razen tega so se turistične usluge v tujini podražile od lanskega leta povprečno vsaj za 15 odst. Računajo, da je potrebnih za en dan bivanja v Združenih državah — to velja za večja mesta — za hrano, stanovanje, mestni promet in druge manjše izdatke brez pravih potnih stroškov od 30.000 do 50.000 lir na dan, glede na to, če se potnik zadovolji s srednjimi turističnimi uslugami ali ima večje zahteve. Za Pariz bo potrebnih letošnje poletje od 30.000 do 40.000 lir na dan. Bolj poceni bo turistični obisk Aten, kjer bo potrebnih 14.000 do 19.000 lir na dan, za eno osebo seveda. Turistični stroški na Dunaju bodo znašali uetost od 32.000 do več kot 40.000 lir dnevno. Druga številka se nanaša na sobo s kopalnico v udobnih in lepih, a ne luksuznih hotelih in na dnevne obroke hrane v odličnih restavracijah, prva — t.j. 32.000 lir — pa na srednjo kategorijo: na sobo s kopalnico ali brez nje v hotelih srednje vrste in na hrano v restavracijah enake vrste. V te stroške so vračunani poleg hrane, t.j. zajtrka, obeda, večerje in malice, prenočnine še vožnja s taksijem 5 km daleč, dve vožnji z avtobusom ali tramvajem, dve uslugi postrežčka, pranje in likanje ene srajce, en obisk v kinu, en časnik in napitnine. Stroški bivanja na Dunaju so se zvišali od lani na približno 25 odst., ker so znašali lani poleti za iste usluge od 22.000 do 30.000 lir. Še večja razlika med lanskimi in letošnjimi cenami velja za nemška mesta, npr. München ali Bonn; tam bo letošnje poletje potrebnih za boljšo kategorijo turističnih uslug 45.000 lir. V Londonu bo letošnje poletje potrebnih za prvo kategorijo približno 40.000 lir, za drugo 25.000 lir, za Beograd 14.200 in 10.300 lir, za Amsterdam 41.600 in 29.400 lir, za Lizbono 17.400 in 12.400 lir, za Madrid ali Barcelono 26.100 in 15.700 lir, za

Stockholm in druge skandinavske prestolnice 38.700 in 28.700 lir, za Zürich, Bern ali Zenevo pa 46.900 in 32.500 lir.

Turist si lahko nekoliko poceni bivanje v tujini s tem, da se izogiba velikih mest in prenočuje rajši v manjših krajih, kjer so hotelske usluge bolj poceni, posebno v penzionih. A tudi v velikih mestih se najdejo cenejši hoteli in penzioni, toda poznamati se je treba zanje že dopoldne, ker je proti večeru navadno že vse zasedeno, kajti vsakdo išče cenejše hotelske usluge. Taki majhni hoteli in penzioni so pogosto zelo udobni in čedni s prijazno postrežbo, kar velja posebno za Avstrijo; seveda pa lahko človek tudi slabo naleti, a eno noč se že vzdrži. Na splošno so tudi majhni in podeželski hoteli po vsej zahodni in severni Evropi zelo snažni. Turist, ki prenočuje v kakem manjšem avstrijskem kraju in si privoščijo kosilo, večerjo in malico v vaških ali tržnih gostilnah, ki so vse snažne in okus-

no opremljene, lahko zmanjša stroške bivanja na dan na kakih 15.000 lir. Tudi v velikih mestih si s prenočevanjem v manjših hotelih in s tem, da se hrani v glavnem v samopostrežnih restavracijah ali v cenejših ljudskih gostilnah, zmanjša stroške na polovico, t.j. na 15.000 do 20.000 lir. Hrana v samopostrežnih restavracijah v Nemčiji, Skandinaviji in tudi drugod je dobra, dobijo se seveda tudi tople jedi, le da se mora gost postaviti v vrsto in si nato sam poiskati prostor pri mizi, s krožnikom v roki. Razlika v cenah med kosilom v restavracijskih oddelkih in samopostrežnih oddelkih kake postajne restavracije na železniških postajah npr. v večjih skandinavskih mestih je velikanska, vsaj 4:1.

Turistični stroški v deželah zunaj Evrope so cenejši in znašajo do 15.000 lir na dan, zato pa so potni stroški večji, pa tudi glede snage in postrežbe ni vse v redu. To velja posebno za Afriko, Bližnji in Srednji vzhod, Indijo in Južno Ameriko, razen ve-

(dalje na 8. strani)

Sodobno kmetijstvo

Pomembne novosti za živinorejce

V Italiji, pa tudi vna ši deželi, se toliko govori o ukrepih za izboljšanje živinoreje, da človeka razni načrti in pobude pustijo precej hladnega. Podobno se je zgodilo, ko so lani ustanovili deželno živinorejsko zadrugo FRIULCARNE. Ko so začeli pred kratkim tudi naši živinorejci oddajati tej zadrugi svojo živino in doživeli, kako visok izkupiček so iztržili za svoje živali, je, jasno, marsikdo ostal prijetno presenečen. Po tolikih razočaranjih vendarle pozitivna novica.

Takoj treba povedati, da so rejce goveje živine do sedaj močno izkoriščali trgovci z živino in mesarji in da je to tudi bil vzrok, da je dežela ustanovila zadrugo, ki naj bi odkupovala živino od rejcev, poskrbela za zakol in konzerviranje in končno za prodajo živine.

Naloge FRIULCARNE so torej točno uokvirjene v smislu javnokoristnega delovanja. S 30. aprilom je stekla njena dejavnost in takoj se je videlo, kako koristna je ta pobuda. FRIULCARNE ocenjuje zaklano go-

vedo po kvaliteti raznih mesnih delov, kar konkretno navrže, skupno z 18-odstotno IVO, najvišje možne odkupne cene pri nas.

Kako postati član zadruge?

Predpogoj, da lahko rejec odda živino deželni zadrugi, je vpis v zadrugo. Postati mora njen član, kar lahko stori preko rejskega združenja, ki ima v zalogi vpisne obrazce. Vsak član plača ob vpisu enkratno vpisnino v višini 10.000 lir in sicer po prejemu pritrilnega odgovora od zadruge. Vsak rejec, član zadruge FRIULCARNE, mora nato vsaj 21 dni preden odda svojo živino, to sporočiti preko posebne dopisnice. Zadruga mu potem sporoči dan prevzema živine. Na dan prevzema dobi rejec potrdilo, da je živino oddal. Živino primerno označijo, tako da ne pride do zamenjav. Rejec lahko prisostvuje zakolu živine in oceni mesa. V teku 15 dni po zakolu prejme rejec denar za oddano živino. Prevozne stroške krije deželna zadruga. V primeru nujnega zakola deželna zadruga ravno tako poseže, vendar plača v tem primeru prevozne stroške rejec sam. Deželna zadruga prevzema tudi bolna goveda.

Nagrade za rejo živali

V smislu deželnega zakona za razvoj živinoreje dobijo rejci sedaj tudi nagrade za teleta in nagrado v primeru, da se obvežejo, da bodo rejene živali oddali deželni zadrugi. Nagrado za rejo živali dobijo tudi tisti rejci, ki kupujejo bikce za zakol, vendar pod pogojem, da se obvežejo, da jih redijo 6 mesecev.

To bi bil na kratko opis sedanjega stanja na področju živinoreje, ki daje mnogo upati. Živinorejci naj seveda ne čakajo preveč, tokrat gre za resnično koristno pobudo. Vse potrebne informacije dobijo na rejskem združenju in na pokrajinskih kmetijskih nadzorništvih.

Od obrtniških izkušenj
v trgovinsko dejavnost

- Serijsko pohištvo
- Pohištvo po meri
- Preureditve

Korsič
Anton Korsič

Oprema za terase in vrtove

POSEBNI POPUSTI!!!
OBIŠČITE NAS!!!

T R S T

Prodajalna:
ul. S. Cilino, 38
telefon 54390

Dom in delavnica:
ul. Damiano Chiesa, 91
telefon 725757

Dekle z zaprtimi očmi

22

Napisal Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

Če bi po zgledu homerskih junakov vsakega odličnemu šahistu pritikal poseben okrasni vzdevek, bi si za ameriškega velemejsttra Marshalla upali predlagati: »zviti«, »premeteni«, »lokavi«.

In res so bile zasede in pasti — poleg čelnege napada — nepogrešljive sestavine njegovega sloga. Nekateri sodobniki, med njimi naš Vidmar, so te njegove pripomočke odklanjali, bodisi ker so jim pomenili odmik od »objektivne šahovske resnice« ali ker so sami dajali pozicijski strategiji prednost pred kombinatorsko taktiko. Drugi, bolj prizanesljivi, so jih cenili zaradi umetniških vrlin. Slednji so zadnjo potezo partije, igrane v Bratislavi leta 1912, celo prekrstili v »najlepšo potezo vseh časov«.

Osebnost ne verjamemo v »absolutno, objektivno šahovsko resnico«. Nešteto je namreč položajev (začetni položaj je prav gotovo tak), ko se je težko, in to celo pri odmaknjeni analizi, zediniti o najboljši potezi. Vsak velik igralec bo izbral pač tisto, ki najbolj ustreza njegovemu temperamentu. Šahovsko lepoto pa čutimo in če jo je znal Marshall z redkim okusom pričarati iz položajev, ga vsled tega vendar res ne bomo karali.

LEVITSKI - MARSHALL

Francoska obramba

1. d4 e6, 2. e4 d5, 3. Sc3 c5, 4. Sf3 Sc6, 5. ed5: ed5., 6. Le2 Sf6, 7. 0-0 Le7, 8. Lg5 0-0, 9. dc5: Le6, 10. Sd4 Lc5:, 11. Se6: fe6:

Črni se odreka prednosti lovskega para, dobi pa zanjo močno kmečko središče in odprto f-linijo.

12. Lg4 Dd6 (se reši vezave in hkrati napada Lg4), 13. Lh3 Tad3, 14. Dd2? Lb4!

Grožnja 15... d4 izsili odgovor, s katerim se beli odpoveduje edini prednosti, lovskemu paru.

15. Lf6: Tf6:, 16. Tad1 Dc5, 17. De2 Lc3:, 18. bc3: Dc3:, 19. Td5:.

Vse bi kazalo, da se je zeli rešil: od črne premoči v centru je ostal osamljen kmet e6. Toda Marshallova moč je v igri figur!

19. .. Sd4.

Pozicija je spolzka od samih pasti. Oglejmo si jih nekaj!

A) 20. De1 (ali De5) Sf3+, 21. gf3: Tg6+, 22. Lg4 Df3:, 23. Td4 Tg4: + itd.

B) 20. De3? De3:, 21. fe3: Se2+, 22. Kh1 Tf1: mat.

C) 20. De4 Tf4, 21. Df4?: Se2 šah-šeh.

Igrana poteza je sicer boljša od zadnjih dveh variant. Kot pokaže nadaljevanje partije, pa je slabša od prve

20. Dh5 Tef8, 21. Te5 Th6, 22. Dg5 Th3:, 23. Tc5.

Zaradi Sf3 šah-šeh ni bilo mogoče vzeti črne trdnjave. Igrana poteza je brezupen poskus zamešati štrene, toda odgovor črnega ne dopušča priziva:

23. .. Dg3!! Beli se vda.

Postaviti damo tik pred neokrnjene rokadne kmete, zraven tega pa še v žrelo nasrpotnikove dane: tega res ne srečamo vsak dan. Če sedaj

A) 24. hg3: Se2 mat Tf1 mat

B) 24. fg3: Se2+, 25. Kh1 Tf1 mat

C) 24. Dg3: Se2+, 25. Kh1 Sg3: +, 26. fg3: Tf1 mat.

D) 24. De5 Sf3 +, 25. Kh1 Th2 mat (ali 24... Se2+, 25. De2: Dh2 mat).

Mariji ni do tega, da bi se spustila v najbolj nepotrebno prerekanje. Zato tiho povečerja in se poda nato v obednico, kjer se počuti bolj domačo.

Ponočna električna luč sveti še vedno na nered po mizi. Tajinstvenost polmraka se pridruži tu pomirjenju v samoti. Preden začne pospravljati, sede Marija na stol liki popotnik zvečer na svoji prvi postaji.

...Kako trd dan ima za seboj! Ta križev pot davi...! Ta muka pri raznih predstavljajnih... Takošen napad Melanije v shrambi za perilo... In potem ta divji prizor zvečer...! Če bodo prihodnji dnevi podobni današnjemu...!

...Med kakšne ljudi je vendar prišla... Tam doli na Framboisiéri, v domači hiši, ob očetu in bratu, ni videla nikoli ničesar, kar bi bilo čeprav le od daleč sličilo temu. Bila je ljubezen z ene strani in spoštljiva prisrčnost z druge. Zopet vidi svojega odraslega brata, letalskega poročnika, kako se sprehaja s svojim očetom... Kakšna ljubezen... kakšna zaupnost...! Bil je istih let kot Hughov sin..., bil je licencijant naravoslovnih ved... a se ni zabaval v neumno nemoralnem smislu te besede... Bil je srečen, če je živel pri družini na posestvu, ki ga je ljubil. Imel je načrte in ti načrti so bili v veselje vsem... Imel bi se bil nastaniti tamkaj, gospodariti na svoji zemlji in se poročiti... Poznal je Pariz, a brezumna vročica teh razburjencev v kletki se mu je gnusila.

Še enkrat si prikljče Marija Durand, zroč neznanu kam v temo, ta daljni privid, prelepo sliko preteklosti..., Framboisiéro, ki je pri vsej starosti še vedno tako mladostna..., očeta, mater, brata ob zadnjem slovesu..., njegov tako novi križec častne legije... Zadostovalo je le sedem let, daj e vse propadlo...

In danes...!

Solze so ji privrele v oči...

Ja... in danes...!

V tem hipu so se odprla vrata obednice..., postava Ludvika Hughga se je začrtala, ne brez določenega obotavljanja, v mračnem okviru.

Ludvik je opazil hišno, ki si je v naglici brisala oči. Dvignila se je:

»Gospod morda česa želi?...«

»Ja, pozabil sem tukaj cigaretno dozo... in ker je zlata, bi jo pač hotel zopet dobiti... Posebno sedaj, ko bom živel ob lastnih skrajah.«

»Mogoče tale...«, je rekla Marija in mu podala dozo, ki se je lesketala na oglu kamina.

»Je že prava...! Toda ali se ne motim? Zdi se mi, da jočete, Marija. Ali ste tudi vi kaj "dobila"?«

Marija ga je molče gledala.

»Hočem reči: ali ste bila tudi vi počaščena tako, kot sem bil pravkar jaz...?«

Videti je bilo, da ga še ne razume.

»Še ne razumete...? Ali so vas "prijeli" karali?«

»Ne... Saj sem vendar šele danes prišla k vam...«

(Dalje)

Vedno dražje potovanje v tujino

(Nadaljevanje s 7. strani)

likih mest, kjer je treba računati za srednjo kategorijo uslug z 20.000 lirami na dan.

Kar zadeva Avstrijo in Nemčijo ter še razne druge evropske države, je treba v restavracijah in kavarnah vedno upoštevati, da je 10-odstotna napitnina že vračunana v ceno, zato je ni treba dajati posebej, ker s tem si turist le po nepotrebem zviša stroške, poleg tega pa se zna zgoditi, da da, ker je navajen v Italiji na visoke številke spričo majhne vrednosti lire, smešno visoke napitnine: ena nemška marka velja npr. 260 lir, a v italijanskih ušesih pomenita besedi ena marka zelo malo. Na potovanju mora veljati načelo: ne puščati drobiža, ki nam ga mora kdo pri plačilu dati nazaj, za napitnino. Ta razvada lahko potniku, ki se hoče delati imeniten, predčasno osuši žepo.

Vse to velja seveda za individualna potovanja. Cenejša bodo potovanja v skupinah, ki jih organizirajo turistične agencije.

F.M.

pohištvo

KOZMAN

VABIMO cenjene odjemalce naj običnejšo NOVO TRGOVINO S POHIŠTVOM v Ulici Castaldi 3 v Trstu - Tel. 762966 (pri Trgu Garibaldi).

OGLEDALI si bodo med drugim edino razstavo na Tržaškem vseh vrst izdelkov z n a n e TOVARNE MEBLO (kmečke dnevne sobe, skrinje, kmečki koti itd.) in velik izbor kuhinj Podjetja CUMINI.